

Epoca Întunecată

După destrămarea Imperiului Roman de Apus, popoare migratoare germanice au pătruns în Europa și zona mediteraneană. Preocupările civilizate și știința au cunoscut un declin și au trecut multe secole până când o nouă Europă a început să se contureze.

În secolul 4 d.Hr., Imperiul Roman, proaspăt creștinat, își păstra granițele europene de-a lungul Rinului și Dunării. În spatele acestor granițe erau popoarele numite de romani barbare. În acea perioadă, barbarii din vecinătatea acestor frontiere erau triburile germanice – vandalii, francii și burgunzii pe Rin, iar vizigoții și ostrogoții dincolo de Dunăre.

Vreme îndelungată Roma a făcut comerț și a luptat cu astfel de popoare. În 370, însă, hunii din Asia au invadat Europa, zdrobindu-i și punându-i pe fugă pe barbarii stabiliți aici. În 376, un întreg popor, vizigoții, s-au refugiat în Imperiul Roman. S-au stabilit acolo în calitate de aliați ai romanilor, dar în curând au început neînțelegerile cu aceștia, ajungându-se la conflicte de mari proporții care au dus la asedierea Romei în 410 și la înființarea unui regat vizigot în Franța, iar mai târziu în Spania.

Începutul sfârșitului

Numeroase armate romane s-au concentrat pe Rin pentru a întâmpina amenințarea vizigotă, iar în 406, vandalii și alte popoare au trecut fluviul spre Galia. Un an mai târziu, ultimele trupe imperiale au părăsit Britania, unde anglii, saxonii și goții din nordul Germaniei începeau să renunțe la jafuri, și să se stabilească pe aceste meleaguri. După o serie de migrații și războaie, francii și burgunzii au ocupat Galia, vizigoții au ajuns la conducerea Spaniei, iar vandalii au ocupat Africa de Nord. În Italia, conducătorul

▲ În 455, Roma a fost invadată de barbari, pentru a doua oară în mai puțin de 50 de ani. De această dată a fost atacată de vandali, conduși de Gaiseric, care a recurs la metode foarte violente: ucideri, jafuri și distrugerii.

● Teodoric, reprezentat pe această monedă de aur, a fost însărcinat de împăratul bizantin să preia Italia de la Odoacru. Scopul împăratului a fost să îndepărteze armatele ostrogote din provinciile dunărene ale Bizanțului.

▼ Ravenna, pe vremuri o bază navală romană, a fost capitala ostrogotă în Italia. Acest mozaic se află în biserica Sf. Apollinare Nuovo. Mozaicurile glorificau conducerea ostrogotă și preamăreau arianismul, care susținea că Isus are un grad de divinitate inferior față de Dumnezeu. Creștinii considerau această teorie o erezie.

Michael Holford

barbar Odoacru l-a detronat pe ultimul împărat al Imperiului Roman de Apus, în 476. Acesta a fost într-adevăr sfârșitul Imperiului Roman de Apus, însă Odoacru și alți conducători continuau să recunoască supremația împăratului din Constantinopol. De fapt, barbarii doreau prosperitatea imperiului, nu distrugerea lui: ei îi admirau realizările și luxul și știau că nu aveau cu ce să le înlocuiască.

Conducerea exercitată de triburile germanice și conflictele repetate între acestea au accelerat declinul civilizației romane, începută înainte de sosirea lor. Restrângerea relațiilor comerciale a dus la decăderea vieții urbane și la declinul științei de carte, a cunoștințelor și a diferitelor ocupații. Acestea sunt motivele pentru care perioada dintre anii 500-1000 d.Hr. a fost denumită Epoca Întunecată.

Popoarele germanice aveau totuși propria lor cultură, iar în unele privințe – foloseau plugul greu pe solurile nordice – erau mai pricepuți decât romanii. Însă, în ceea ce

privea metodele de încălzire centrală, arta, arhitectura și literatura, realizările romanilor nu au fost egale în Europa timp de multe secole.

O vreme, prăbușirea imperiului nu a fost evidentă. Când ostrogoții au amenințat Imperiul Roman de Răsărit, împăratul a reușit să-i alunge în Italia, unde liderul lor, Teodoric, l-a detronat pe Odoacru și a condus, teoretic, în calitate de reprezentant al împăratului. După moartea lui Teodoric, împăratul Iustinian (527-565) a făcut un efort suprem pentru a întregi vechea Romă, reușind să recupereze Italia, Africa de Nord și sudul Spaniei, pentru ca Marea Mediterană să fie din nou "un lac roman". Victoriile sale au fost de scurtă durată, deoarece începând cu 568, noii invadatori germanici, lombarzii, au început cucerirea Italiei. Aceste războaie au distrus în final viața civilizată din peninsula.

Între timp, o nouă putere se ridicase în nord-vest. Regatul francilor s-a extins treptat spre sud, sub Clovis (481-511) și urmașii săi, până când a ajuns să controleze întreaga Galie, care a devenit inima Franciei, sau Franței. În jurul anului 496, Clovis a trecut la creștinism; el a ales catolicismul în locul arianismului, preferat de majoritatea popoarelor germanice, iar legătura strânsă care s-a fîmțat între regii franci și Biserică a fost deosebit de importantă pentru ambele părți.

Puterea Bisericii

Prăbușirea celorlalte instituții romane a conferit Bisericii o importanță deosebită în vestul barbarizat, care avea să influențeze întreaga sa istorie ulterioară. Știința de carte și domeniul administrativ au intrat în atribuțiile clerului. Episcopii au devenit conducători ai comunităților locale, iar în absența unei autorități imperiale competente, episcopii de Roma – papii – au jucat un rol important în afacerile italiene. Cu un dublu prestigiu – în calitate de urmaș al Sf.-ului Petru, primul episcop al Romei, și de conducător al vechii capitale

▶ **Totila, ultimul rege ostrogot al Italiei, este prezentat în acest manuscris din secolul 13, în audiență la Sf. Benedict al Nursiei, pe care l-a vizitat în 542. Evenimentul a avut loc la mănăstirea din Cassino, fondată de Benedict în 529.**

imperiale – papa a fost acceptat în Vest drept conducător al Bisericii și a devenit o prezență impunătoare în stat. Această situație a devenit și mai marcantă deoarece barbarii au renunțat treptat la arianism. Între timp, monasticismul oferea un refugiu față de lumea agitată, iar în camerele lor de scris călugării păstrau elemente de știință clasică și cultură.

Nașterea Europei?

În secolul 7, arabii au traversat Africa de Nord și au ajuns în Spania. Acesta a fost un eveniment decisiv, lumea mediteraneană fiind împărțită între două religii ostile, iar centrul Vestului creștin s-a mutat spre nord: pe scurt, în acea perioadă apăruse ideea unei Europe. Forța dominantă a Europei era regatul francilor. Deși dinastia lui Clovis (Merovingienii) își pierduse din putere, adevărata putere era exercitată de către magistrații palatului regal. Unul dintre ei, Charles Martel, a oprit invazia arabilor asupra Europei, în bătălia de la Tours, în Franța. Fiul său, Pépin cel Scurt, i-a dat papei o mână de ajutor împotriva longobarzilor, l-a detronat pe ultimul merovingian, cu aprobarea papalității, iar în 751 s-a proclamat rege. Pépin a fost fondatorul dinastiei carolingiene. Fiul său, Charlemagne, avea să construiască un imperiu care părea să pună capăt Epocii Întunecate.

DATE IMPORTANTE

- 376 d.Hr.**
Vizigoții traversează Dunărea
- 406 d.Hr.**
Triburile germanice traversează Rinul
- 410 d.Hr.**
Vizigoții asediază Roma
- 476 d.Hr.**
Ultimul împărat din Vest este detronat
- 527-565 d.Hr.**
Domnia lui Iustinian; imperiul își revine pentru o perioadă
- 568 d.Hr.**
Longobarzii cuceresc Italia
- 636-670 d.Hr.**
Arabii cuceresc Orientul Apropiat și Africa de Nord
- 711 d.Hr.**
Arabii cuceresc Spania vizigotă
- 732 d.Hr.**
Charles Martel îi învinge pe arabi la Tours
- 751 d.Hr.**
Pépin devine primul rege carolingian al francilor.

▶ **Scenă din Epoca Întunecată. Tehnicile agricole ale noilor conducători din vestul Europei erau probabil mai avansate decât cele ale romanilor. Barbarii au inventat un plug special pentru solurile dure din nordul Europei.**

▶ **Charlemagne (742-814), fiul lui Pépin cel Scurt. Imperiul său a pus capăt Epocii Întunecate.**

▶▶ **Un fier de plug, o cazma de lemn cu două tășuri și seceri de fier, de tipul celor care erau folosite în perioada Epocii Întunecate.**